

НАРОДНА ШКОЛА.

Перша часть.

БУКВАР

для дітей першого року науки.

Пяте виданє.

Накладом
Видавництва Фюрстера, 552 Мейн-штр., Вюрцбург, К. п. н. н.

M. Uebren

НАРОДНА ШКОЛА.

Перша часть.

БУКВАР

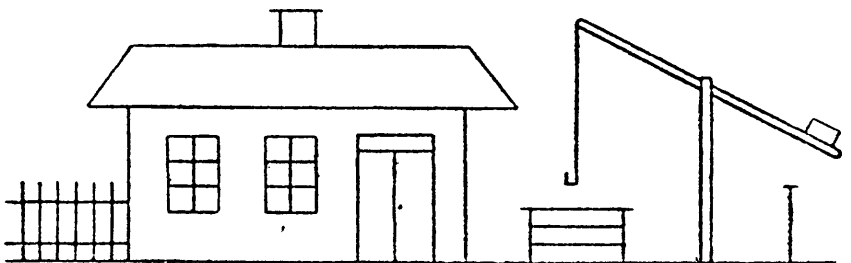
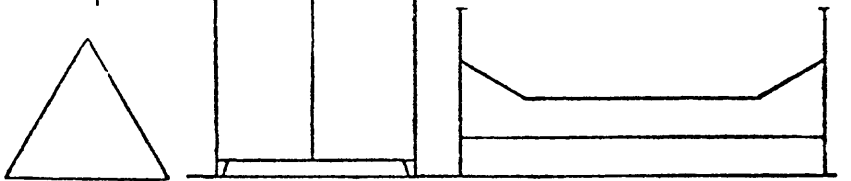
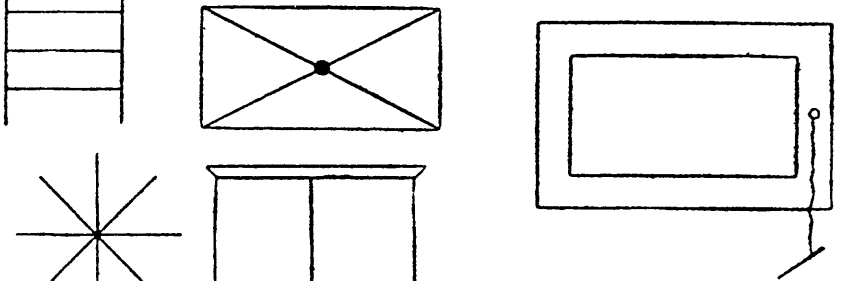
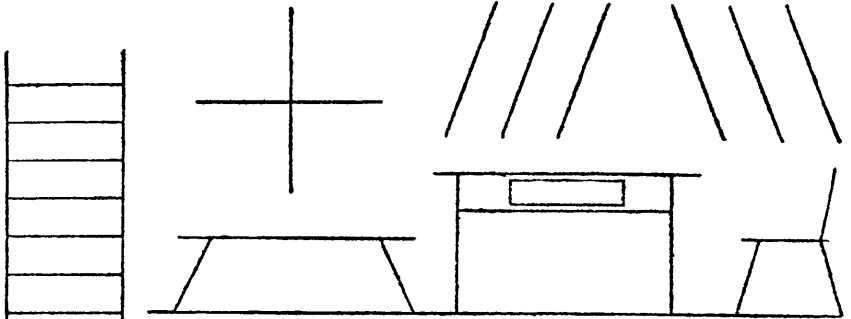
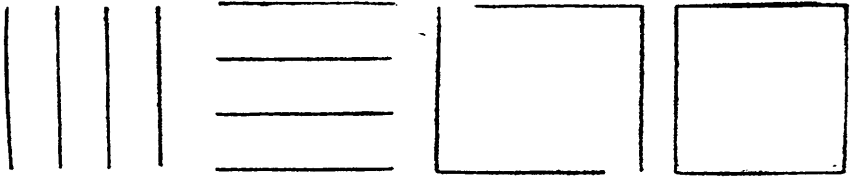
для дїтнї першого року науки.

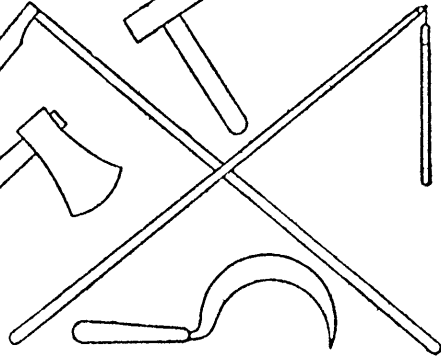
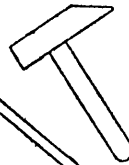
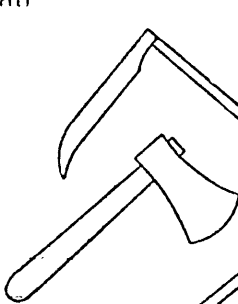
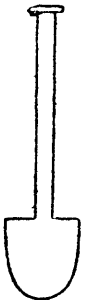
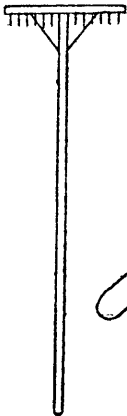
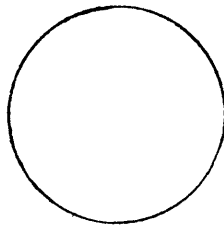
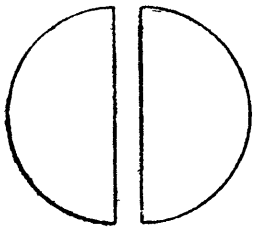
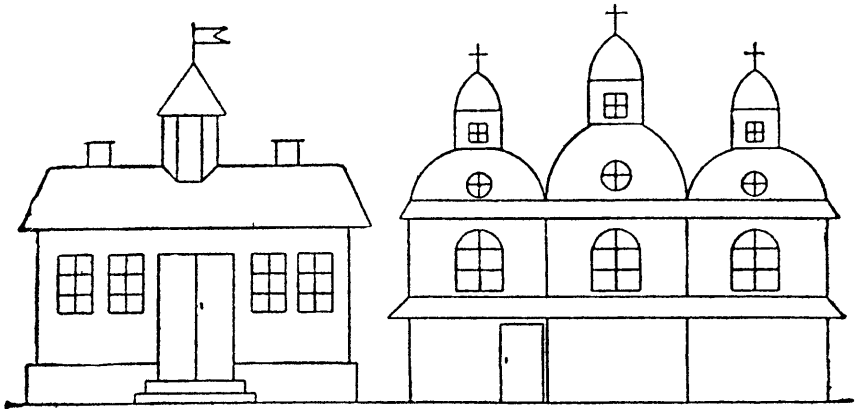
Пяте виданє.

COPYRIGHT 1916 BY F. DOJACEK

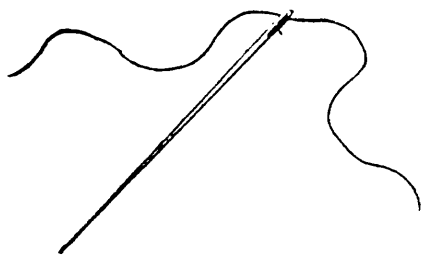
Накладом „Канадийского Фармера“
852 MAIN STREET, WINNIPEG, CANADA.

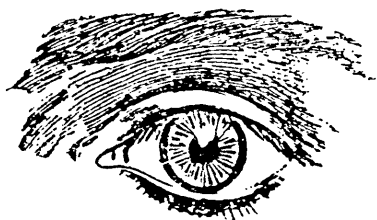
///llllrrrrccoo

///llllrrrrccoo

i

u

o

i

u

o

u

o

i

o

i

u

a

u o i a

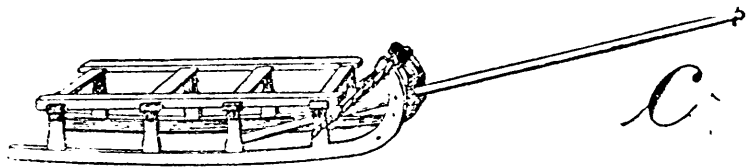
e

i a u e o

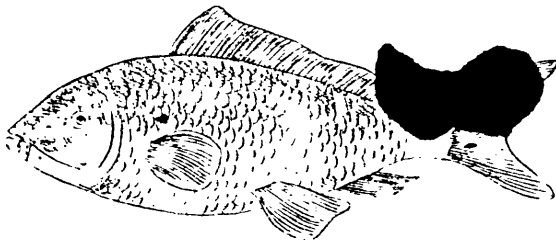
y

o i e u a y

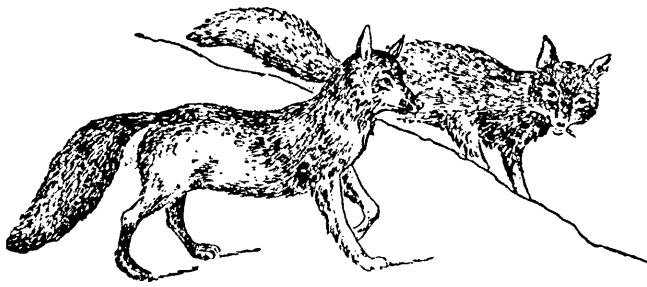
с.

са, ес, си, мс, со,
су, ис, ус, се, о-са,
а се ес о-си.

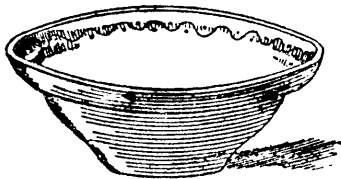
р

ри, ер, ри, ир, ре,
ру, ра, ри-са, ро-
са, о-ре, о-ри.

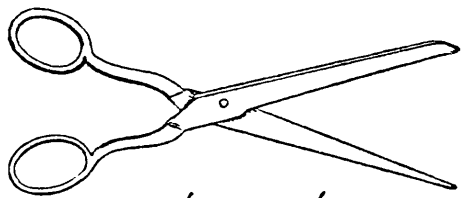
Л

ли-си, се-ло, си-ла,
со-ли са-ло, ра-ло
у ри-ли.

М

ми-са, со-ло-ма,
ма-ма ме-ле, ми-
ри-мо ми-ра-ми.

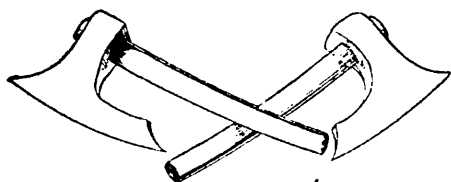
Н

но-ра́, са́-ни, со-ло
ни́-на, не-су́ ма-ли́
ни, ме-не́ ра́-но у-
ми́-м.

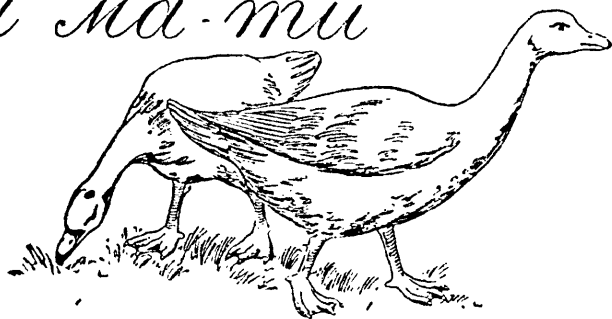
п

пе-ро́, по́-ле, ри́-на,
пи́-ла, о-ни́ пи-са́-
м, ма́-м ма́-ло
па-пе́-ру.

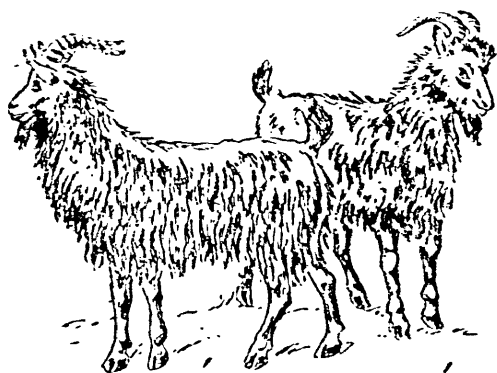
т

то-по-ри, ло-на-та,
си-ро-та, ме-та пе-
ре, у ме-не та-то,
и ма-ти

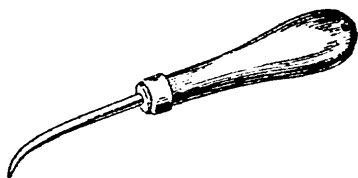
г

гү си, но-ш, го-ра,
ан-ге-ш, на го-ри
по-ло-ни-на, ту
па-се-мо.

Ц

ца-ти ро-га-ти, ців
на, не-ма оц-ту, у-
мі-те м-це.

ш

ші-ло, шó-па, но-
ші, га-шій, сій-ши-
мо пà-шуй, ре-ше-
то́ на по-лі-ци.

ч

ча-ша, рі-чи, чо-ло,
че-ни-чи, си-то ма-
ло, о-чи і у-ши на
ли-ці

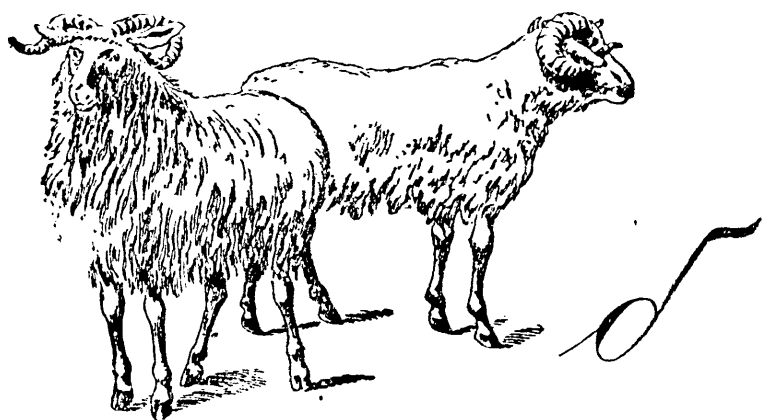
щ

щу-ри, па-ша, ще-
ти-на, у-че-ни-ще,
ни-ми по-ма-му,
го-щуї си-ро-ту.

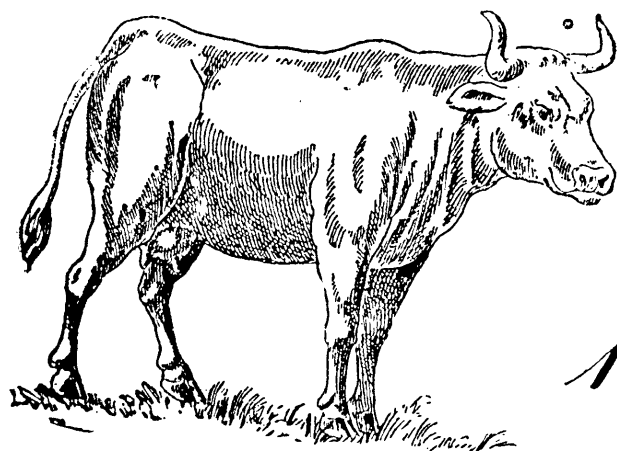

и

у-мий, рий, май, мий, і-
ней, чи тай-мо, ри-сій-
мо, сей гай мій-мий, не
гай, а-ле на-у-чай, не
мар-ній-мо ча-сї, не
га-ла-сїй-мо по у-м-
цї, ма-нїй-мо цї-ро-
го най-ми-та.

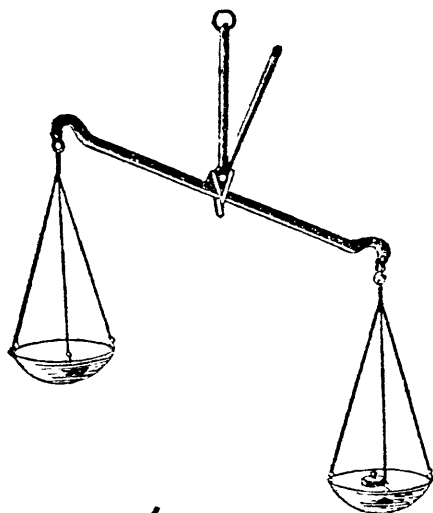

ба-ра-ни, ми-ба, це-
на, би-бу-ла, су-бо-та,
чо-бо-ти, об-ца-си, ру-
ба-чи ру-ба-м бу-чи
ну, о-ни ро-би-м бо-
ро-ни, у го-ри ба-чи
мо го-лу-бе не-бо, по-
ра-тій-мо у-бо-го-го.

к

ко-ро-ва; мо-ло-ко, ка-
ша, ко-ши, мо-ка, бай-
ка, ка-ли-на, че-ре-ви-
ки, та-то ку-ни-ли
ка-ро-го ко-ни-ка, ко-
ни-та у ко-ний ро-
го-ви, ко-си ко-са, по-
ки ро-са.

ва-га, ві-ли, ні-во, во-
ро-на, во-ці-на, ве-ре-
та, мій вуй сі-вий,
на ні-ві ве-ре-ца-мі
гай-во-ро-ни, ви-ли-
бай-те, та ви-чі-суй-
те ві-мі го-ло-ви, ро-
ді уц-ті-во.

си-ни́, син; ра́-ки, рак,
лу-чи́, луг; то-ки́, тик,
но́-си, нис, мак, пан, гак,
ман, муш, час, бѣдъ, вус,
муш, кит, рив, ан-гел,
му́-гол, вер-ба́, му́-кор,
кѹр-ка.

у́-че-ник ни́-ше о-лив-
це́н а-бо́-не-ро́м, най-
мит. мо-ло-ти́в о-вѣс,
намъ пес чуй-ни́й.

З

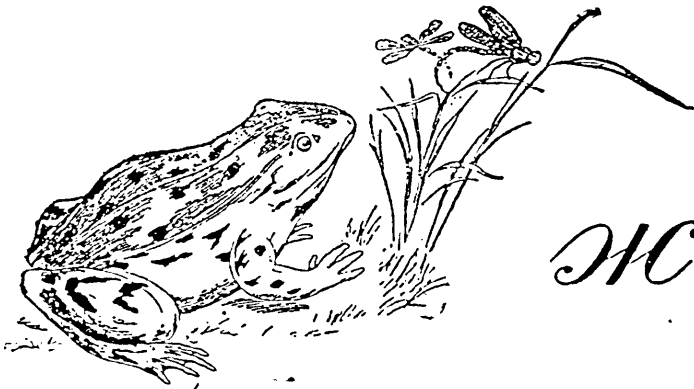
за́й-чик, зу́б, биз, гар-
бу́з, ро́-зум, зе́р-ка-ло,
мо-ро́з, зе-ле́-на вѹ́-ка-
се до-бѣр-на па́-ша,
зо-ло-тѣй лан-цу-шо́к
до-ро-гѣй, ша-ди́ за́-
мо-ло-ду, на-чи-на́й
га-ли́з-ку, по́-ки-мо-
ло-да́.

дѣ-ре-во, дубъ, дѣ-щин-
ка, да-шѣк, бу-дѣ-нокъ,
ко-лѣд-ка, нѣд-кѣ-ва,
нѣд со-лѣд-кѣй, мо-ло-
дѣ со-сѣн-ка то гѣр-
не де-рев-цѣ, над до-
мѣ-ми бѣ-чи-мо ко-
ми-нѣй, не дар-мѣй,
ди-тѣн-ко!

ха-та, дух, го-ро́х, ло-
пу́х, хо́н-та, це-бе́р,
о́-веч-ка, хо-ру-го́в, хо́-
ди-мо в би-лих со-роч-
ка́х, в хár-ни́м до́-ми
вэ́-се-ло и ми́-ло, з ху-
до́-би хо-ро́-ший хо-
се́н, на-ви-ца́й-те
хо́-рих

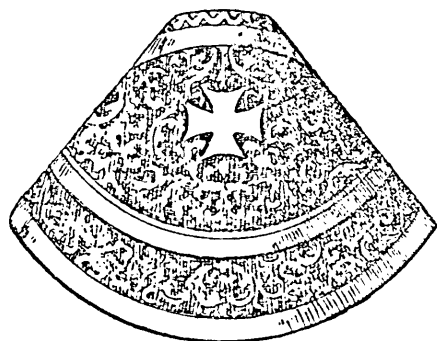
Ж

жа́-ба, жа́р-на, ло́ж-
ка, ко-жа́х, но́-жи-
ки, жа́й-во-ро-нок,
ро́-жи-са-ди-мо́ у го-
ро́д-ци, же́н-ци-на
ме́-ле-на жа́р-нах, ро-
пю́-жа-се-по-жи-то́ч-
на-жи-во-ти-на́, по-
ро́ж-на бо́ч-ка-чу-де́.

сер-ни́, серт, щер-бу́,
щеро́, кор-чи, корч, вий-
ти́, вийт, дов-гн́, довг,
зо́й-ки, зо́йк, хор-ти́,
хорт, шовк, горо́, гор-
бу́, торг, верх, жсарт,
карк, жсѣрд-ка.

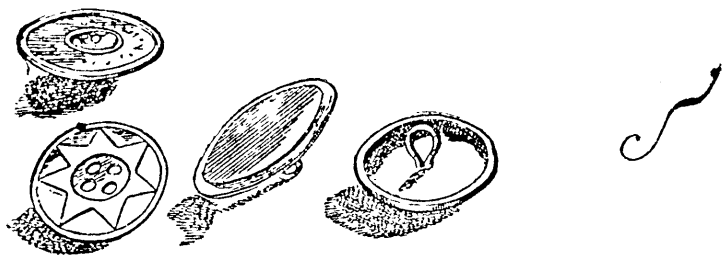

жсовч гир-ка́, бо́риц чер-
во́-ний, не-кар не-че́
бул-ки́, ма́-тер-не сѣр-
це най-щир-ше.

ѣр

ѣре-лѡн, ѣрѡр-ба, ѣрѡр-
тѡх, гасѣт, ѣрѡт-ка,
черѡ, тоѡц, ѣри-ра-то
ѡз, ѣри-ман ѡ-зе' му-
кѡ, су-хѡм тоѡр-ѡм
па-ли-мѡ, ѡ-са-се
ши-рѡ-кѡй рѡ. ѡер-
кѡѡ-ни рѡ-чи дер-ѡи-
мѡ ѡ ѡѡ-ѡѡх.

сѣ-зу-ки, сѣ-су-ра,
сѣ-ма, сѣ-са; сѣ-нок,
са-сан, ма-ма-ли-са
а-бо-ку-ле-ма; сѣнс
би-ми, на-о-де-жи
ба-чу бо-га-то-сѣ-
зу-ки, сан-ти-то
ко-рот-ки-до-щин-
ки, да-хи цер-ковъ по-
бу-ти сан-та-ми.

пес, пси, метр, ме́-три,
лист, зиск, коцт, сон-
та́р, ци́-сфра, жени-ва́,
бро́-ви, ска-ла́, кри-сло́,
стѹ́-па, шта́-ба, дра́
тва, при́-спа, ржа.

ци́-гли, то-пта́-хи,
це́-глу ро́-би-мо́ з гли́-
ни, не за-ба-га́й-те
чу-жо́-го, хто тер-пен,
той спа-се́н.

В

В цусь, сви-тло.

В сіль, сон-таль.

В кінь, пень, нень-ка,
тв ость, бать-ко.

В миць, мо-ло-дець

В мідь, грудь.

В мазь, буй-звок.

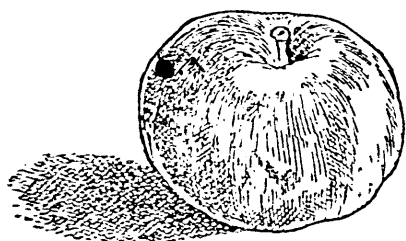
у-чи-тель у-чи́ть нас
пись-ма́, се-ле́-дець со-
ло́-ний, шёр-мень жа-
літь сіль-но.

і

іжк, і-дà, і-здà, по-ізд,
ім борщ, мо-і ро-і сіль-
ні, тво-і у-м і гàр-ні,
ідь зми-і ід-кà, і-здець
і-здить вер-хòм.

сїть, лїс, тїнь, цїп, дїд,
лї-кàр при-нїс лїк, дїв-
чи-на їсть мід, до-брі
дї-ти ро-ди-чам ві-
нєць, а ли-хі ко-нєць.

я

я-бло-ко, я-зѣк, фи-ял-ка,
я-мо ма-со, пав-ка жи-
е в во-дѣ, на ру-цѣ ма-е-
мо пять пал-цев.

лак, дядь-ко, за-блѣ-ца.
нянь-ка ба-вѣтъ ду-
та, цѣ-се-ни-цѣ я-дѣтъ
цвѣтъ та ли-сте, я-
ка пра-ца, та-ка пла-
тня.

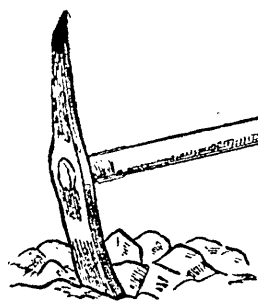
10

ю-на́к, ю-шка, ю́н-ка,
снѣ-да-ю, о-бѣ-да-ю і
ве-че́-ра-ю, не бѣю зовѣ-
ра́т, вѣнъ жи-е́ в во-
дѣ́, жсѣв-нѣ-ри во-ю-
ють на вѣй-нѣ́.

нюх, лю-ди, слю-сар,
клю-чи, пше-ни-цю ва-
ра́т на кѣ-тѣю, як
дѣа́-ю, так ма́-ю, як
ми лю-дем, так лю-
ди нам.

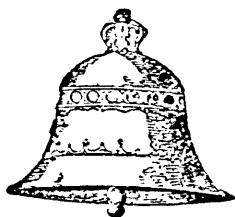
смак, став, книш, плуг,
снит, зруд, гриб, брат,
цваха, свит, хліб, сптох,
о-бруч, фляш-ка, каш-
тан, ла-стив-ка.

світ птиць є при-єм-
ний, хриць і пчіл-ка
бре-на́ть, мо-я́ кни́ж-
ка зо-ве́ся бу-квар, о-
браз ві-сить на сті-
ні, хміль пне́ся по тії-
ках, мі-сяць і зові-зди
сві-тять в но-чі.

дж

джа-гáн, джмíль, сá-
джа, вi-джу о-чi-ма.
сá-джав-ка по-дiб-на
до ста-вi, не iдж-мо
го-рi-чо-го хлi-ба, не
си-джу дáр-мо, á-ле
три-джу са пiль-но.
лi-нiв-ця жде нi-жда,
не о-сi-джуи, а не бi-
деш о-сi-дже-ний.

Дз

дзвін, судз, дзьо-бѣн-ка,
дзво-нар від-ли-ва-ѣ
дзвó-ни і дзвін-кі, дзві-
ні-ца сто-їть по-бѣч
цѣр-кви, всі пті-ці ма-
ють два кри-ла, дві но-
ги, а о-дѣн дзюб, з бун-
дзу ро-блать смач-ні
бріін-дзю

хре-сті́, хрест, гво́зди,
гвіздь, пліснь, смерть,
скло, а́-хрест, а́-струб.

блеск сон-ця ра-зіть
о́чи, склар вета-вля́-
є мій-би, стріль-и́ но́-
сать стріль-би, брат
мо́го вѣт-и́я — се мій
стри́й, се-стра́ мо-є́.
ї ма́-те-ри — то мо-я
ті́т-ка.

зо-ра́-ти, ві́-ха-ти,
віг-і́-зді́-ти.

о-тець віг-і́-хав до мі-
ста на торг, кій-хар-
ка роз-я-ри-ла о-лѣнь,
з чір зі́-зди-мо о-сто-
ро́-жно.

на-ша рі-ля́ зо́-ра-на,
не во́-ртой ся в чу-жій
рі-лю́, за-по-ма-гай-мо
зу-бо́-жі-лих лю-дій!

і, и, о, а, е, у.

і, и, о, а, е, у

с, р, л, м

С, Р, Л, М.

се-ло́, ро-са́, мі-ло, сир, мур, о-ре́л, ро-сі́л,
смо-ла́, ре-ме-сло́; ма́-ма со-лі́-ла ма́-сло.

н, и, т, г.

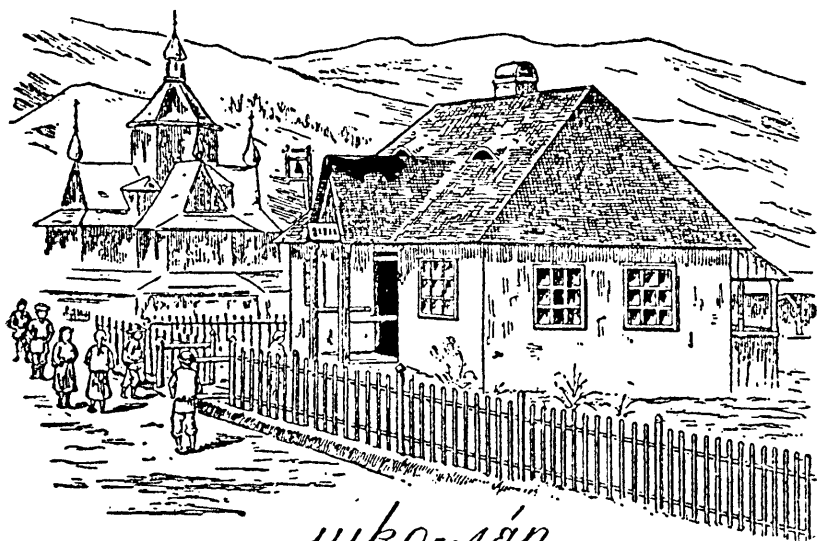
Н, И, Т, Г.

но-га́, па-пі́р, мі-тла́, го-ра́, ріг, го́-лос,
плі́т, мли́н; та́-то о́-ре плу́-гом, ма́-ти пе-
ре́ по-ло-тно́, мі-ри-мо ме́-тром, со-сна́
ро-сте́ про́-сто.

ц, ш, ч, щ

Ц, Ш, Ч, Щ.

це́-гла, шó-па, чо-ло́, ще́-на, цап, миш, ніч,
чор-ні́-ло, шнур; чі́-щу плащ, о-грі́-та
печ те́-пла; че-пі́-ги, ле-мі́ш і че-ре-сло́
— то части плу́га.*

шко-ляр.

на-ю се-мий рік, хо-джу до
шко-ли, єсьм шко-ля-рем,
зна-ю вже всі ма-ли бѣ-кви
ни-са-ні, у-мі-ю пи-са-ти,
чи-та-ти і ра-ху-ва-ти,
ті-му са тым дѣ-же, то-
го все-го на-вчѣв ме-нє пан
у-чи-тель, бѣ-ду є-мѹ за се
за-всі-гди вдяч-ний.

й, б, в, к.

Й, Б, В, К.

ба́й-ка, ву́й-ко, ко́-ник, борщ, віск, крук,
брат; брі́-тва о́-стра, гу́б-ка ле́г-ка, бла́-
ват — то га́р-на квіт-ка, ста́р-шо-го тре́-ба
ша-ну-ва́-ти, по пра́-ці мі́-лий спо-чі́-нок.

д, з, х, ж.

Д, З, Х, Ж.

дім, зуб, хор, жур, сад, віз, міх, ніж;
ду-бо́-ве де́-ре-во твер-де́, жи́-то жне́-мо
сер-па́-ми, кер-ні́ч-на во-да́ зи́м-на; хто
здо-ро́-вий, той ща-слі́-вий.

ф, г, дж, дз.

Ф, Г, ДЖ, ДЗ.

фа́-ска, гу́дз, са́-джа, дзві-но́к; со-ло-ві́й
ще-бе́-че, го-ро́д об-го-ро́-дже-ний пло́-
том; чим пи-ше-мо на та-блич-ка́х, а чим
на зо́-ши-тах?

Ѳ, ѳ, Ѵ, ѵ, Ѷ.

Ь, Ѣ, Є, Я, Ю.

ті́ж-день ма́-є сім днів: не-ді́-лю, по-не́-ді-лок, ві-вто́-рок, се́-ре-ду, че-тве́р, п'я́т-ни-цю і су-бо-ту; яч-мі́нь ма́-є ву-са́-те-ко-ло́-се, в лі́-ті до-зрі-ва́-є всьо збі́-же.

без му́ки нема́ нау́ки; де ру́ки і охóта, там спóра робóта; е́ще ся той не вроді́в, щоби́ всім догоді́в; з яки́м приста́єш, таки́м ся ста́єш; лі́пша сво́я ха́та, нїж чу́жа пала́та; робі́ добре всю́ди, похваля́ть-тя лю́ди; час ско́ро мина́є, а не верта́є; шану́й учи́теля, як роді́теля; що то́бі не-мі́ло, то́го не чині́ дру́гому; як хто дба́є, так і ма́є.

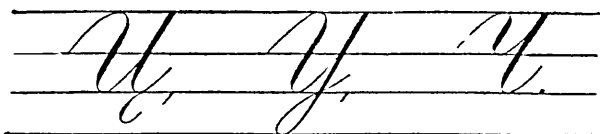
а, б, в, г, д, е,

а, б, в, г, д, е,

є, ж, з, и, й, і, ї,

є, ж, з, и, й, і, ї,

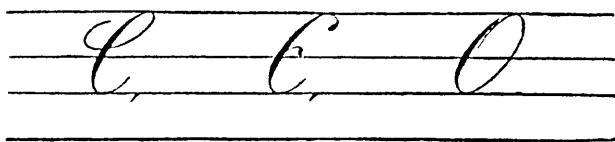
обходимо по новім році. Шануймо кожде
свято і кожду неділю. Щоденну роботу
зачинаємо і кінчимо щирою молитвою.

Ц, У, Ч.

*Церква — це дім божий.
Учитель веде діти до
церкви. Читіємо там
молитви з книжок.*

Церкви бувають дерев'яні або муровані.
У нашім селі є також церква. Чёмні діти
ходять радо до церкви. Щіра молитва
хоронить їх від злого.

С, Є, О.

к, л, м, н, о, п, р,

К, Л, М, Н, О, П, Р,

с, т, у, ф, х, ц, ч,

С, Т, У, Ф, Х, Ц, Ч,

ш, щ, ь, ю, я.

Ш, Щ, Ъ, Ю, Я.

И, Й, Ш, Щ.

И, Й, Ш, Щ.

Йосиф Шевчук родився в Щітівцях.

Йосиф — се егò хрестне ім'я. Шевчук — то егò родінне пазвнско. Щітівці — се пазва егò рідного села. Йорданські сьвята

*Сад Сєррєна дужє гарний.
Овочєві дєрева трєба ста-
ранно плєкати.*

Садї мають богáто овочєвих дєрєв. Є там
мно́го яблїно́к, груш, слив, оріхів, чере-
шєнь і вишєнь. Овочі є вїпні, абó солóдкі.
Шануймо овочєві дєрева!

Г, П, Т.

*Госпо́дар Петро́ має кра-
сне обійстє. Там бачимо
на подвірю різні будівки.*

Господáрське подвірє Петро́ обгороджене
плóтом. Побіч гарної хáти стоїть шинклір.
Трóшки дáльше є стаїння і хлїв. Єщє
дáльше відно стодóлу і шóпу. Порядний
госпо́дар дбає о дóбрї будівки і о лад
на подвірю.

Б Р В

Б, Р, В.

Богдан, Роман і Варварка бавилися на подвір'ю. Розмавліли они о домо-вих звірятах.

Богданови подобалися коні і волі. Роман хвалів собі корови і вівці. Варварка тішилася курмі, гусьмі і качкам. Ті звірята дуже пожиточні. Памятаймо о них і обходімся з ними завжди добре!

Г Н К

Г, Н, К.

Гвась і Гвастя були з ма-терню в городі. Кость прийшов до них також.

Іва́сь, На́стя і Ко́сть пригляда́ли ся ці-
ка́во рості́нам в горóді. Горóд був поді-
лений на грядкі́. На передніх грядка́х
росли́: цибу́ля, чи́сник, мо́рква і петру́шка.
На інших бу́ли: бу́льба, бураки́ і ре́дьква.
Всі ті росли́ни зове́мо яри́ною.

Ї, Ю, Я.

Ї, Ю, Я.

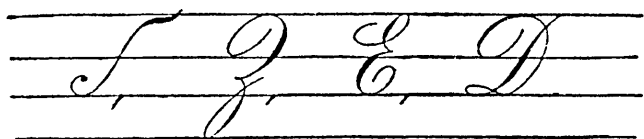
*Їдемо в поле. Юрко і Я-
кім ідуть також.*

Їзда́ тішить нас ду́же. Юрко́ і Які́м ра́ді
би чим скóрше заї́хати. Яка́ж краса́ на
по́ли! Всю́ди по́вно збі́жа і па́ші. Го́сподь
Бог дав хлі́б для лю́дий і па́шу для
худі́бки. Велича́ймо Єго́!

Л, А, М.

Л, А, М.

Жнива́ — то ва́жний час для рільників. Хло́пці і дівча́та вéсело сьпіва́ють при пра́ці. Жнуть оні скóро, щоби́ господареві принести́ вінець. Фірами забра́ють го-сподáрі збіже і звóзять до стодóли.

Г, З, Е, Д.

*Газда́ Заха́рий господа́-
рить ро́зумно. Ева, єго́ же-
на́, до́бра газди́ня. Дани́-
ло і Дмитро́ — сє їх ді́ти.*

Газда́ Заха́рії упра́вляє сво́ю рілю́ до́бре. До́глядáє ко́ний і волі́в. Га́зди́ня Ева завіду́є до́мом. Дани́ло і Дмитро́ помага́ють ро́дичам в господа́рстві. За то́е лю́блять їх ро́дичі.

Луць і Антін суть гає,,
віми. Лісничий і гаєвий
доглядають ліса. Малий
лісок зовемо гаєм.

Лісі і гаї мають много дерев. Акації,
ліпи, дуби, б́уки, граби і берези — то
листові д́ерева. М́одрень, яліця, смере́ка
і сосна́ — то шпилькові д́ерева. Лісі
і гаї суть д́уже пожиточні.

Л. Ж. Ф.

Христіна несé обід жен-
цям. Жнива́ відбувають
ся в літі. Фірами збо-
зять збіжжé з поля.

1. Всьо з Бóгом.

З Бóгом пра́цю зачина́ймо		З Бóгом ра́до всьо дїла́ймо
І вперед все поступа́ймо;		І в нау́ці підроста́ймо;
А ко́му Бог допо́мóже,		Пам'ята́ймо, що без Бóга
Той всю трю́дність перемо́же.		Не дійде́м ні до поро́га.

2. Родина.

Найліпше мені в рідній хаті. Ту жиють тато і ма́ма. Се мої дорогі родичі. Ту мешкають також братя і сестри. Се моя́ люба рідня.

Всі разом твóримо родіну. В родині люблять ся всі ме́жи собо́ю. Отець є голово́ю родини. Він працює для неї. Всі єго́ слухаємо. Ма́ти займає ся до́мом. Утримує дім в порядку.

Родичі стараються о мешканє, одїж і стра́ву для родини. Оні виховують дїти. Уча́ть їх, хорóбнять від злого, а заправляють до до́брого. Родичі то найбільші добродії наші.

Любим і пану́ймо родичів, а не смутім їх ніко́ли.

3. Дитина до ма́тери.

<i>Ма́мо моя́ люба,</i>		<i>Я тебе́, серде́чна,</i>
<i>Рідна моя́ ма́ти,</i>		<i>Всю́ди споміна́ю,</i>
<i>Ти про дїти, твої цвїти,</i>		<i>О твоє́ я ща́сте, до́лю,</i>
<i>Дуже любиш дба́ти.</i>		<i>Го́спода блага́ю.</i>

У ко́го рідна є не́нька, у то́го і сорóчка біле́нька.

4. Кого́ я люблю?

Люблю́ Бóга, тата, ма́му,		І нема́ на свїті дру́га,
Люблю́ всю родину́,		Як отець і ма́ти,
Люблю́ щиро́ нашу́ ти́ху		Тай мильно́ї над рідну́
Рідну́ю хати́ну.		Я не зна́йду хати́.

5. Порядний хлопець.

Гнатко вставав рано з охотою. Умивав гарно руки, лице, шию і ўши. Волосе розчесував чистим грібенем. Одїж его була завсїди порядна і гарна. Чоботи були з болота вичищені.

Гнатко убирав ся скоренько. Потім клякав перед святими образами і молив ся побожно. Та́та і ма́му цілував чємно в руку. З братами і сестрами витав ся прїязно. Відтак брав ся охотно до нау́ки абб до робо́ти. По нау́ці і робо́ті була єму заба́ва ми́ла.

Гнатко був порядний хлопець. Всі зате любі́ли его́.

6. Нєнька і доня.

Нєнька Олєнці косоньки чесала,
Доня до нєньки мїло щєбетала:
„Чому́ то, нєне, так красні цьвітбчки:
Рбжа і гвбздик, сїні фїялбчки?“
Нєнька до груди дбню пригортала: —
„Тому́, дитїнко“, нєня відказала,
„Бо всї цьвітбчки ранком не снпляють,
Лїчко росбю чїстою вмивають“.

7. Х а т а.

Наша хата стоїть при дорбзї сєред зелєних дерєв. Збудбвана з дерєва, вїлїплєна глїною і побїлена вапнбм.

В стїнах хати вправлені двєрї і вїкна. Вїкна отвирємо чєсто, щббї відсвїкити вбздух в хатї. Дверми́ вхбдимо до сїнїї, а з сїнїї до свїтлїці і до комбри.

Сьвітлиця є ясна і простора. В ній стоять: лави, стіл, скриня, мисник і ліжко. Над ліжком вісить жердка на одіж. Стіни сьвітлиці укрáшені обра́зами сьвяти́х. Все то небога́те, але чисте і га́рне.

В ко́мрі перехо́вуємо всілякі річи: муку́, крупі́, молоко́, сир і ма́сло. В ха́ті мешкаємо. Ту їмо́, працюємо і спимо́. Ха́та хорони́ть нас від вітру, зі́мна, снігу́ і дощу́.

Весело і лю́бо живе́ ся нам в на́шій ха́ті.

8. На́ша ха́тка.

На́ша ха́тка, мов пала́тка,
Хоч непоказне́нька,
Небо́ата, дереви́на,
Но своя́ рідне́нька.

І городець побі́ч не́ї,
Яри́на в нї́м га́рна,
Що сади́ть там все весно́ю
Ма́ти господа́рна.

За горо́дцем є садочо́к,
Там птички́ співа́ють,
В нї́м і овочи́ смачне́нькі
Лїтом дозрива́ють.

Вна́шій ха́тці нам миле́нько.
Роди́чів в нї́ї ма́єм,
На́ша тут жи́є роді́на,
В нї́ї всі прожива́єм.

9. Че́мний хло́пчик.

Мали́й Макси́м був хлопець дуже че́мний. Коли́ до ко́го прии́шов, то наперед ле́гко за́укав до двері́й. Відта́к зді́ймав ша́пку, входив до ха́ти і ви́тав слова́ми: „Сла́ва Ісу́су Христу́!“ або „Добри́й-день!“ або „До́брій ве́чер!“

По ха́ті не крути́в ся, лиш сто́яв че́мно. Коли́ носпита́ли: „Як ти ся ма́єш, Макси́мку?“ — то він відпові́дав че́мно: „Сла́вля́ти Бо́га, ма́ю ся до́бре!“ Коли́ запита́ли за та́та і ма́му,

то знов відповідав весело: „Богу дякувати, здорові!“

Нераз питали его, чи не хотів би якогось яблочка або грушечки. Тоді він чьмно склонився і мовив: „Коли ласка, то прошу!“ Колиж ему що показали, забавку або образок, то не рвав зараз руками, а лиш наперед питався: „А чи можна взяти до руки?“

Так повинні робити всі діти.

10. Шкóла.

Наша школа стоїть по середині села. Школа то дім для науки. До неї ходимо щодень радо і пильно.

Комната шкільна є ясна і простора. В ній видно стіл, крісло, лавки, таблицю, шафу і образи. Науку розпочинаємо співом і молитвою.

В часі науки діти сидять в лавках. Пан учитель учить. Ученики уважають і відповідають. Старші діти читають на книжках. Малі пішуть на табличках. Всі учимось в школі Бога хвалити, читати, писати, рахувати і співати.

Зшит, табличка, писальце, атрамент і оловець придатні нам до писання. В школі учимось також любити і шанувати рідних і старших. Пан учитель любить пильні і чьмні діти.

По науці молимося. По молитві ідемо до дому. Щодень стаємося розумніші. Ми вдячні рідичам зате, що нас посилають до школи.

II. Гей, до школи!

Гей, до школи, школярі, До школи спішім, Посідаймо у лавкі І тихо сидім; Як учитель ся явіть, Повставаймо всі: Разом з ним ми молитви Говорім сьвяті!		Що учитель скаже нам, То радо робім, І читаймо з букваря, Пером вже пишім; Тай співати ся учім, — На те Господь дав Кождому з нас співну грудь, Щоб Го величав.
--	--	--

12. Примірні школярі.

Павлу́нь і Оле́нка ходіли разом до школи. Памята́ли оні добре, коли вийти з до́му, щобі́ на час бу́ти в школі. Ніколи не спізня́ли ся. Не забува́ли нічо́го, що їм до нау́ки потрі́бне.

На дорозі захо́ували ся спо́кійно і че́мно. Всі́х ста́рших поздоровля́ли слова́ми: „Сла́ва Ісу́су Христу́!“

Пе́ред шко́лою витира́ли чо́боти з бо́лота і сні́гу. Две́рі отвира́ли і замика́ли осторо́жно. Склада́ли свої́ річи в поря́дку. Сіда́ли спо́кійно на свої́ місци. Нау́ки слухали ува́жно. На пита́ня відпові́дали го́лосно і ви́разно. Зада́чі писа́ли чи́сто і стара́нно. Па́льці́в і оде́жи не валя́ли атраме́нтом. Шкі́льних рі́чій не псува́ли. Дба́ли о лад і поря́док у всі́м.

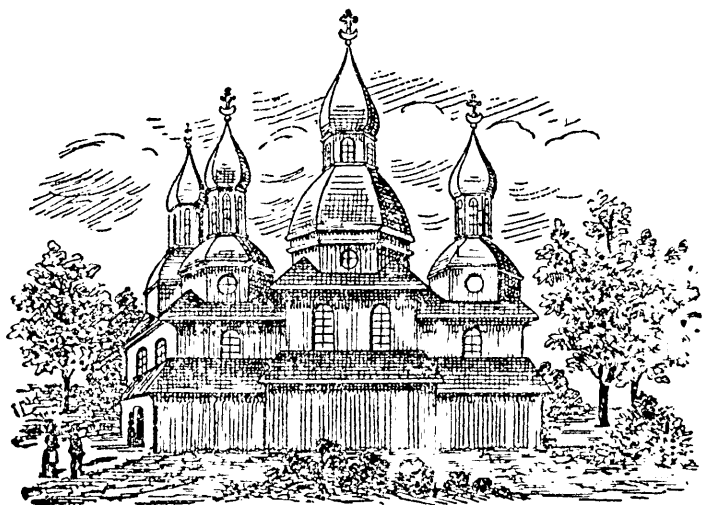
Пан учи́тель хвали́в їх і ста́вив за при́клад дру́гим ді́тям. Се бу́ли примі́рні школя́рі.

13. Ц е р к в а.

Мене́ хресті́ли в це́ркві. Це́рква — се ді́м, посвя́чений Бо́гу, і при́значений на мо́літву.

В церкві відимо вівтарі з красними образами. На вівтарях стоять ліхтарі з високими свічками. Межи ними стоїть святий хрест. На хресті висить образ розп'ятого Ісуса Христа. Перед ним на престолі лежить святе євангеліє. Побіч лавок стоять хоругви.

В церкві править ся богослуженє: рано утренняя, перед полудном служба Божя, а вече-

рѣм вечерня. Перед вівтарем молить ся святиці, в крилосі або на хорі співвають співаки, а з ними всі люди.

Церква має бані і вежі, а на них блискучі хресті.

Побіч церкви є дзвіниця з дзвонами. Дзвони скликають живих людей на богослуженє, а умерлих просяють до гробу.

14. Наша церква.

Наша церква при добзї,
Там я мішлю лиш о Бозї,
Бо ласкавий Господь з неба
Все дає нам, що лиш треба.

Пóпри церкву йду смиренньо,
Шáнку здійму, тай гарненьо
Перехрещуєсь в ім'я Тóго,
Що добра дає нам мнóго.

15. Побóжна Маруся.

Маруся була побóжна дівчина. Коли в школі навчила ся читати, родичі купили їй молитвенник. Кóждого ранка і вéчера молила ся вже лиш з книжочки.

В неділі і свята убира́ла ся гарнійше і спішила до церкви. Входила покíрно і хрестила ся прикладно. В церкві клякала абб стояла побóжно. Молила ся з молитвенника абб слухала пильно богослуженя і науки.

Господь Бог благословив Марусю здорóв'єм і щáстем чéрез цiле житє.

Бог любить побóжні дiти і стереже їх від всéго злóго.

16. Нині день святій.

Нині день святій,
Неділя свята:
Тож святкуймо,
Не дармуймо,
Так Бог приказав.

Нині день святій,
До церкви порá,
Там молім ся,
Поклонім ся
Бóгу в небесах!

17. С е л ó.

Сéред зелéних пiль і сiножатий лежить моє рiдне селó. Онó мені наймилійше, бо тут я ро-

дів ся, тут проживають мої дорогі рідичі і моя
люба рідня.

Хаті у нас стоять рядами при дорозі. Оні
збудовані з дерева і покриті солóмяною стрі-
хою. Кóбло хат суть подвіря, а серед них бу-
динки господарскі.

На горбку стоїть наша церква, а побіч неї
мешкане сьвященика. Недалеко церкви стоїть
шкóла з мешканем учителя.

Посеред селá є ўряд громадскій, читáльня
і крамніця. На краю селá збудований двір, де
мешкає дідич.

Всі господарі у нас управляють рілю і плé-
кають худóбу. Зовемо їх протó рільникáми абó
хлїборóбами. Деякі з них займають ся такóж
і ремеслóm.

Кóжде селó має свою нáзву.

18. Рідне селó.

Наймилійше мені в сьвітї	Там знакомі і сусїди,
Місце, де-м родів ся,	Там мой родїна,
Там я зріс, пізнав там Бóга,	Там ми любо дні минáли
В шкóлї там учїв ся.	І кóжда годїна.
Деревцé там кóжде знаю	Рідне селó, рідна хáтко,
І дубї старїї,	Як я вас не бáчу,
Там прожїв я веселéнькі	То я тўжу і сумўю,
Лїтá молодїї.	А часóm заплачу.

19. Осторожно з огнём!

*Осторожно з огнём! так наклїкують нічні вар-
тївникї. Не бáвтесь сїрникáми! так остерїгають
рідичі свої дїти.*

Але Никольцо не зважав на ті перестороги. Він любів бавити ся сірниками, хоч родичі на те не зиваляли.

Раз родичі поїхали в поле, а Никольця лишили дома, щобі пильнував господарства. Небавом вішукав він десь пачку сірників. Запалував і тїшив ся їх поломіню. Одна іскра впала в солому і запалила її. Відтак зачали горіти річи в хаті.

Переляканий Никольцо вібіг з хати і кричав о поміч. Закім збігли ся люди, вже горіла хата, другі будінки і все, що в них було. Страшний огонь зачали гасити водою, але то вже не допомгло. Коли родичі вернули з поля, застали лиш вуголь і попіл з цілого господарства.

Бідні плакали, бо не мали ані що їсти, ані в що одягнути ся, ані де схоронити ся. І Никольцо плакав гірко, та кавав ся свого непослуху, але за пізно. Довго родичі бідували, закім побудували нову хату.

Не бавте ся діти огнем, бо то дуже небезпечна забава.

20. Що то є?

1. Малій патичок робить з майна попелок.
2. Без дров і без огня, світити і грів що дня.

21. Гоп! гоп!

Гоп, гоп, гоп!

Гей сівий в гальбп!

Через гбри, долиньки,
Несі менé в родиньку —

Гоп, гоп, гоп, гоп, гоп!

Гей сівий в гальбп!

Гай, гай, гай!

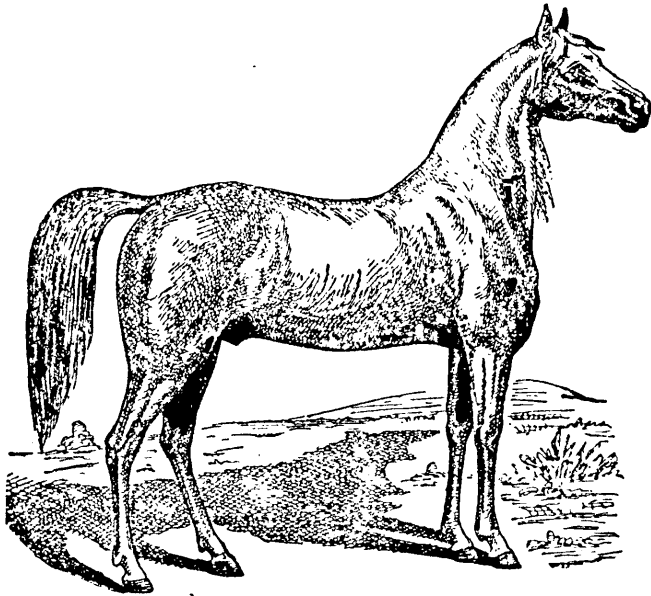
Кбннику гуляй!

На родині веселенько,

На родині все миленько —

Гай, гай, гай, гай, гай!

Кбннику гуляй!

22. Будь чесний.

Івась знайшов на улиці ніжик. Він оглянув его і утішив ся, бо ніжик мав два вістря і красні черенкі. Він пішов в корчі і вірізав собі пруттик. З пруттиком повернув на дорóгу. Тут побачив чоловіка, що дивів ся на зéмлю, мовби чо́го шукав.

Івась поглянув на то́го чоловіка і подумав, що то певно він згубив сей ніжик. Приступив до него і запитав: „Чо́го Ви шука́єте?“ „Шукаю но́жика з двома вістрями в білих черенка́х“, — сказа́в то́й чоловік. Івась ви́йнив ніжик з кишені і відда́в его́ чоловікови.

Так чесними повинні бу́ти всі діти.

23. Веснянка.

Кўку, кўку!
Чўти в лїску́,
Ходїм, сьпїваїмо,
Радо вїтаїмо
Ббжу веснў!

Кўку, кўку!
Чўемо все;
Гаєм, лїсбчком,
Ббром, потбчком
Гблос гуде!

Кўку, кўку!
Птїчко малá —
Ти нам сьпївала,
Правду сказа́ла:
Щезла зима́!

24. М і с т о.

Пєред сьвятамі поїхала ма́ти з Петрусєм до поблизького мїста.

Петруся́ занимало́ все, що ба́чив в мїстї. Тут стоя́ли рядбм висбкі домї на одєн і два повєрхи, збудованї з цєгли і ка́меня. Там взносїли ся церкві з висбкими вежа́ми і вїзолоченими хреста́ми. Улицї бу́ли по́при дома́х вїложєні ка́минними плїта́ми, а середїною вїсїпанї шўтром. Всюди́ був вели́кий рух і га́мїр.

Ма́ти пішла́ з Петрусєм до середїни мїста. Там ба́чив вїн простбре мїсце, а сэред нєго величєзний дїм з висбкою вежею́ і годїнником.

„Щб се за будїнок?“ — питає́ Петрусь.

„То ратуш абб дїм раднїї“ — ка́же ма́ти, — „а се простбре мїсце — то рїнок. На рїнку і на ıнших пляца́х в мїстї вїдбуваю́ть ся торгї і ярмаркї. Ту селя́ни привбзятъ і продаю́ть набїл, яринў, збїже, дрїб, худббу, па́шу і дрова́. Чогб не дїстануть на селї́, се купу́ють в мїстї.“

„А що є в тих красних і високих домах?“ запитав Петрусь.

„То камениці“, сказала мати. „В них в низу суть склепі, де купці продають різні тóвари. Мешкають в них також сьвященики, урядники, лікарі, купці, ремісники, жовнірі і богато інших людей. В окремих будінках поміщені шкóли і уряди“

Відтак пішла мати з Петрусём до склепу щобі дещо на сьвята купити, а над вéчером вернули обое до дому.

25. Загадки.

1. *Не їсть не не, а ходить і бе?*
2. *Що то за віз, що без коліс?*
3. *Два браті утікають, а два доганяють?*

26. Милосёрна Насту́ня.

Насту́ня ма́ла до́бре се́рце. Убо́гим дава́ла то гро́шик, то кавáлок хлїба.

Зна́ла она́, що і пта́шки бідують в зимі. Зна́ла також, що пта́шки га́рно сьпївають, та що чїстять горóди, поля і лісі з всїлякого хробáцтва. Она́ збирала для них в зимі всїлякі окрушинкі хлїба і стра́ви.

Тоті окрушинкі сїпала на до́щинку ко́ло свóго горóдця. Пта́шки прилітали щодéнно і збирали сї окрушинкі. Відтак сїдали на плóтї, заглядали до вікна́ хати і дякували Насту́ни.

Насту́ня диві́ла ся на них і тї́шила ся свої́м до́брим учі́нком. І ма́леньким да́тком ро́бимо такóж до́бре.

27. Ті́ждень, місяць і рік.

Де́нь і ніч то доба́. Сі́м днів і но́чий зо́вемо ті́жднем. В пе́рших шести́ днях ті́жня праці́ємо, а се́мий де́нь сьвя́ткуємо.

Чоти́ри ті́жні і два або́ три дні́ твора́ють місяць. Мі́сяці ма́ють отсі́ на́зви: сі́чень, лю́тий, ма́рець, цвѣ́тень, ма́й, че́рвень, лі́пень, се́рпень, ве́ресень, жо́втень, падо́ліст, гру́день. Два́на́цять мі́сяців зо́вемо ро́ком. Рі́к ді́лимо такóж на чо́тири по́ри: весну́, лі́то, о́сінь і зиму́. Ко́жда по́ра ро́ку тре́ває три мі́сяці.

28. Услу́жні ді́ти.

Подоро́жний при́шов до села́. Кі́лька хлѣ́пців ба́вило ся ве́село на до́розі. Ко́лиж подо́ржний при́шов блі́зше, розсту́пили ся хлѣ́пці, одні́ в пра́во, дру́гі в лі́во, зня́ли шапо́чки і ска́зали че́мно: „До́брий ве́чер!“

Чужі́й чоло́вік приви́тав їх такóж і спи́тав: „Ді́точкі, скажі́ть мені́, котра́ до́рoга ве́де до мі́ста?“

Всі́ хлѣ́пці клі́кнули „О́тєя по пра́вій руці́!“ А одѣ́н з них побі́г за подо́ржним і по́провадив е́го аж на горбо́к, звідки е́му́ пока́зав до́рогу.

То бу́ли услу́жні ді́ти.

Церковна азбука в порівнанню з шкільною.

Я	а	читасмо	А	а	Т	т	читасмо	Т	т
Б	в	"	Б	б	Оу	оу	"	У	у
В	в	"	В	в	Ѹ	Ѹ	"	У	у
Г	г	"	Г	г	Ф	ф	"	Ф	ф
Д	д	"	Д	д	Х	х	"	Х	х
Е	є, є	"	Е	е	Ц	ц	"	Ц	ц
	но на початку складу		Є	є	Ч	ч	"	Ч	ч
Ж	ж	читасмо	Ж	ж	Ш	ш	"	Ш	ш
С	з	"	З	з	Щ	щ	"	Щ	щ
З	з	"	З	з	Ъ	ъ	(знак твердий без- звучний)		
И	и	"	И	и	Ы	ы	читасмо	И	и
	но на початку складу		І	і	Ь	ь	"	Ь	ь
Ї	ї	читасмо	П	п	Ѣ	ѣ	"	Ї	ї
	но на початку складу		І	і	Ю	ю	"	Ю	ю
Й	й	читасмо	Й	й	Ѧ	ѧ	"	Я	я
К	к	"	К	к	Ѡ	ѡ	"	Я	я
Л	л	"	Л	л	Ѣ	ѣ	"	О	о
М	м	"	М	м	Ѥ	ѥ	"	От	от
Н	н	"	Н	н	Ѧ	ѧ	"	Кс	кс
О	о	"	О	о	Ѩ	ѩ	"	Пс	пс
О	о	"	О	о	Ѫ	ѫ	"	Фт	фт
П	п	"	П	п	Ѭ	ѭ	"	В	в
Р	р	"	Р	р	Ѯ	ѯ	"	Н	н
С	с	"	С	с			"	І	і
						но на початку складу			

° знак на самозвучі на початку слова.

° ° ° знаки удареня голосу.

Англійська азбука

складається з 26 букв. Букви ті є слідуєчі:

Друковане	Писане	Вимовляє ся	Друковане	Писане	Вимовляє ся
A a	<i>A a</i>	ей	N n	<i>N n</i>	ен
B b	<i>B b</i>	бі	O o	<i>O o</i>	о
C c	<i>C c</i>	сі	P p	<i>P p</i>	пі
D d	<i>D d</i>	ді	Q q	<i>Q q</i>	кю
E e	<i>E e</i>	і	R r	<i>R r</i>	ар
F f	<i>F f</i>	еф	S s	<i>S s</i>	ес
G g	<i>G g</i>	джі	T t	<i>T t</i>	ті
H h	<i>H h</i>	ейч	U u	<i>U u</i>	к
I i	<i>I i</i>	ай	V v	<i>V v</i>	ві
J j	<i>J j</i>	джеі	W w	<i>W w</i>	добл'ю
K k	<i>K k</i>	кей	X x	<i>X x</i>	екс
L l	<i>L l</i>	ел	Y y	<i>Y y</i>	уай
M m	<i>M m</i>	ем	Z z	<i>Z z</i>	зет